

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Stand van onderzoek	7
1.2	Vraagstelling.....	14
1.3	Methode en bronnenselectie.....	17
1.4	Leeswijzer	19
2	Rechtspopulistische partijen in Nederland en Duitsland: PVV, FvD en Afd	21
2.1	Partij voor de Vrijheid (PVV)	21
2.1.1	Ontstaan en electorale ontwikkeling.....	22
2.1.2	Partijorganisatie: partij zonder leden.....	25
2.1.3	Ideologisch karakter en programmatische ontwikkeling	26
2.2	Forum voor Democratie (FvD).....	28
2.2.1	Ontstaan en electorale ontwikkeling.....	28
2.2.2	Partijorganisatie en conflicten	30
2.2.3	Ideologisch karakter en programmatische ontwikkeling	32
2.3	Alternative für Deutschland (Afd).....	33
2.3.1	Ontstaan, electorale ontwikkeling en stromingen	34
2.3.2	Ideologische en programmatische ontwikkeling	36
2.4	Samenvatting	39
3	De identitaire beweging: ontwikkeling en gedachtegoed.....	41
3.1	Ontwikkeling van de Identitäre Bewegung Deutschland	41
3.2	Geschiedenis van het identitaire gedachtegoed: nieuwrechts als basis van de identitaire ideologie	45
3.3	Het identitaire gedachtegoed.....	49
3.3.1	Etnopluralisme: tegen massa-immigratie, islamisering en Amerikanisering.....	50
3.3.2	Genderpolitiek: mannelijkheid, vrouwelijkheid en vrouwen in relatie met het concept van omvolking.....	54
3.3.3	Europa: voor een Europese eenheid, tegen de Europese Unie	57
3.4	Samenvatting	58

4	<i>Partij voor de Vrijheid</i> : “Het gaat om de vrijheid van Nederland!”	61
4.1	Etnopluralisme: “De conclusie is dat de islam niet bij Nederland hoort, dat de islam gelijkstaat aan onvrijheid, aan intolerantie, aan haat en terreur.”	62
4.2	Genderpolitiek: “Joden, christenen, homo’s, afvalligen en vrouwen zijn vaak de eerste slachtoffers van de islamisering”	70
4.3	Europa en de Europese Unie: “Als je geen identiteit hebt, kun je die ook niet kwijtraken”	73
4.4	Conclusie	76
5	<i>Forum voor Democratie</i> : de drie megaprojecten massa-immigratie, Europese eenwording en klimaat	78
5.1	Etnopluralisme: “decennia van massale immigratie die de sociale cohesie serieus heeft ondermijnd”	80
5.2	Genderpolitiek: “vrijheid om te worden wie je bent”	86
5.3	Voor ‘Europa’, de Europese beschaving en Europese samenwerking, tegen de Europese Unie	88
5.4	Conclusie	93
6	<i>Alternative für Deutschland (AfD)</i>	95
6.1	Etnopluralisme: “‘Multi-Kultur’ ist Nicht-Kultur oder Parallelität von Kulturen”	96
6.2	Genderpolitiek: “Eine Willkommenskultur für Kinder”	107
6.3	Europa en de Europese Unie	115
6.4	Conclusie	121
7	Conclusie en discussie	123
8	Samenvatting in het Duits / Deutsche Zusammenfassung	135
8.1	Die Entwicklung der rechtspopulistischen Parteien in den Niederlanden und Deutschland	137
8.2	Die <i>Identitäre Bewegung</i> und das identitäre Gedankengut	138
8.3	Analyse der PVV	139
8.4	Analyse des FvD	141
8.5	Analyse der AfD	142
8.6	Fazit und Diskussion	145

9	Bibliografie.....	148
	Primaire bronnen: verkiezingsprogramma's.....	148
	Primaire bronnen: debatten	148
	Secundaire literatuur en overige bronnen.....	149